

Celostátní vědecká konference SVOČ 2020

Doporučení vedoucí práce

Zuzana VAŘÁKOVÁ, Vlk zatracený, obávaný a zesměšňovaný v české středověké společnosti,
Ústav českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha 2020

Téma práce Zuzany Vařákové vychází z jejího zájmu o vnímání zvířat lidskou společností a v souladu se zaměřením svého studia se věnovala středověku a českému prostředí. Pro svou sondu si zvolila zvíře, které je většinou opovrhované i obávané, vlka. Výzkum zaměřila především na vybrané typy literárních památek a na literárně-historické prameny české provenience, využila i některé pragmatické písemnosti. Téma správně chápe jako mezioborové (historie, literární věda a historie, filosofie, výtvarné umění) a příhodně upozorňuje i na nutnost propojení studia s poznatky přírodních věd.

Autorka práci uvedla odpovídajícím přehledem použitých pramenů a literatury a osvětlením zvolených metodických postupů. Obraz vlka ve středověku sledovala v pěti kapitolách. Za základní zdroj jeho utváření správně chápe symbolické výroky ze Starého a Nového zákona (kap. *Vlk biblický*), které postulují pojetí krvelačného a zákeřného vlka v protikladu k mírnému a čistému beránkovi. Pandán k této kapitole tvoří *Vlk encyklopedický*. Jde o zamyšlení nad popisem vlka ve vybraných encyklopediích, v českém prostředí v dílech připisovaných Bartoloměji Klaretovi a ve Dvacateru umění Pavla Židka. Třetí zamyšlení *Vlk literární* připomíná vlka jako postavu bajek, středověkých „zvířecích“ skladeb (např. Román o Lišákovi) i některých legend, v nichž dostával novou úlohu světce napraveného či zkroceného zla (sv. František a vlk z Gubbia). Dále autorka upozorňuje, že ani v pozdním středověku vlk nebyl zbaven jisté démoničnosti spojované s válečnými i přírodními katastrofami, které se promítaly do konkrétních ztrát materiálních, případně i do obav o život. Z literatury českého původu autorka v této rovině zkoumá historiografická díla a dochází k závěru, že zmínky o vlčích v nich většinou vyznívají symbolicky a nelze si z nich vytvořit konkrétnější představu o reálném stavu vlků ve středověkých Čechách. V kapitole *Pronásledovaný a nenáviděný* se Z. Vařáková snaží dobrat reálných příčin nenávisti k vlkům ve společnosti (nejen středověké). Odvozuje je z „konkurence“ člověka a vlka při lovu, jinými slovy z premisy nadřazenosti člověka nad zvířaty, z jeho snahy si les „podmanit“. Zabývá se způsoby lovu vlků a zamýšlí se také nad obavami z nakažení vzteklinou. V posledním oddíle

předkládané práce *Vlk jako komodita* se autorka zamýšlí nad využitím uloveného vlka, z něhož byla nejvíce zřejmě ceněna a využívána kožešina. Dotýká se také používání některých kostí či orgánů vlčího těla v léčitelství. *Závěr* je střízlivě shrnující s upozorněním na přežívající stereotypy v náhledu na vlka v současnosti.

Celkově lze říci, že předložený text je výsledkem zcela samostatné úvahy, vykazuje hluboký zájem autorky o danou problematiku, schopnost interdisciplinární práce i určitou ukázněnost při vymezení šíře pojednání co do tématu i výběru pramenů. V neposlední řadě za klad práce považuji její čtivost a hezký literární styl. Připomínku bych měla ke grafické úpravě předložené studie, která nemusela být tolik úsporná. Lepší by bylo jednotlivé kapitoly začínat na samostatné stránce. Omylem patrně vypadl obsah.

V každém případě studie Zuzany Vařákové splňuje veškeré požadavky kladené na práce prezentované v rámci celostátní studentské vědecké konference, a ráda ji doporučuji k prezentaci na letošním kole.

Praha 25. února 2020

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.
Ústav českých dějin Filozofické fakulty UK